

SEKSI

Audiovisuaalisten seksuaalisuuteen liittyvien kuvausten vaikutuksesta lapsiin on verraten vähän tutkimusta. On kuitenkin arvioitu, että lapsen ikätasolle sopimattomat seksikuvaukset voivat olla kehitykselle varsin haitallisia, antavan vääristyneitä malleja ja lyhentävän lapsuutta. On myös mahdollista, että lapset tulkitsevat seksuaalisen kanssakäymisen virheellisesti väkivallaksi tai lapset alkavat tuntea olonsa turvattomaksi lähipiirinsä aikuisten seksuaalisesta käytöksestä.

Lasten ja nuorten seksuaalisuus on hyvin ristiriitainen ja kiistelty aihe länsimaisessa seksuaalikulttuurissa. Tutkijat ovat yhtä mieltä, että asiasta ei tiedetä tarpeeksi eikä voida sanoa edes, mikä on kulttuurisesti normaalia. Empiiristä tietoa lasten seksuaalisuudesta kerätään harvoin suorilla lasten haastatteluilla, koska asiaan liittyy moraalisia ongelmia. Tulkinta lasten seksuaalisuudesta riippuu siten suuresti tarkkailijan havainnoista. Havaintoihin vaikuttaa suuresti myös kulttuurillinen käsitys aseksuaalisesta lapsesta, jonka takia lasten seksuaalisuutta ei oteta huomioon tai se väärinkäsitetään tavalliseksi lasten leikiksi. Tutkimus painottuu siis siihen, miltä lasten seksuaalisuus vaikuttaa, eikä niinkään siihen, mitä se on.

Seksuaalinen kehitys

Lapset tiedostavat sukupuolensa 1–2-vuotiaana. Sukupuolisuuden havaitseminen ilmenee sukupuolelle tavanomaisissa leikeissä. Lapset myös havaitsevat eroavaisuudet poikien ja tyttöjen sukuelimissä 3–6-vuotiaasta lähtien lapsi kykenee saamaan mielihyvää sukuelintensä koskettelusta. Seksuaalisia fantasioita alkaa esiintyä kolmesta ikävuodesta eteenpäin. Fantasiat vaihtelevat suuresti, ja niiden yleisyys on epäselvää, mutta niillä on kuitenkin selkeä rooli lasten masturboinnissa. Tutkijat uskovat, että seksuaaliset mieltymykset ja niiden mukana seksuaalisten fantasioiden luonne määräytyy jo hyvin nuorena ja vakioituu kehityksen myötä.

Lapset ovat usein uteliaita tietämään, mistä vauvat tulevat. Jo 3–4-vuotias tutkii ja esittää kysymyksiä esimerkiksi ”mistä olen tullut?” tai ”mikä on pippeli”? Lapset voivat tutkia uteliaina toisten lasten ja aikuisten sukuelimiä. Noin 5–7-vuotiaana lapsi tulee tietoiseksi sukupuolten välisistä eroista, ja valitsevat samaa sukupuolta olevia leikkikavereita ja väreksyvät vastakkaista sukupuolta olevia lapsia. Lapset voivat lopettaa läheisen kanssakäymisen vastakkaisen sukupuolen kanssa ja tulla läheisemmäksi samaa sukupuolta olevan vanhempansa kanssa. Samaan aikaan lapset, erityisesti tytöt, oppivat sosiaalisia normeja ja välttelevät alastomuutta. Perusta terveelle seksuaalisuudelle luodaan jo leikki-ikässä.

[Tutustu myös: Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa \(WHO\)](#) (pdf)

Seksi ja kuvaohjelmat

Valittaessa seksuaalisuuteen liittyviä kuvaohjelmia lapsille on arvioitava lasten ja nuorten kulloistakin kehitysvaihetta. Sukupuolisuuteen ja aikuiseen seksuaalisuuteen liittyvät asiat ovat lapsille usein hämmentäviä, ja lapsen kehitysvaiheesta riippuu, miten hän pystyy käsittelemään seksiin liittyviä kysymyksiä ja kuvauksia. Runsas seksiin liittyvä, varsinkin hyvin rivo kielenkäyttö ei ole varsinainen ikäraja-peruste, mutta vaikuttaa kokonaisuuteen kun taas väkivallan yhdistäminen seksuaalisuuden kuvauksiin nostaa kuvaohjelman ikärajaa.

Olennaista arvioinnissa on myös seksin esitystapa: onko kysymyksessä viitteellinen, eroottinen vai pornografinen esitystapa. Pornografiassa on ratkaisevaa tehdä ero pehmeän ja kovan pornografian välillä. Kovassa (18) pornografiassa aktit näytetään selkeästi ja näytetään yksityiskohtaisesti sukuelimiä. Pehmeässä (16) pornografiassa aktit esitetään peiteltysti. Kaikki kovaksi pornografiaksi luokiteltavat kuvaohjelmat ovat vain aikuisikäisille tarkoitettuja ja tulee siksi kieltää alle 18-vuotiailta. Rikoslaki kieltää lisäksi lapsi-, eläin- ja väkivaltapornografian esittämisen ja levittämisen sekä erikseen lapsipornografian hallussapidon.

Kuvaohjelman seksuaalinen sisältö voidaan määritellä viitteelliseksi tai suoraksi kuvaukseksi, jonka lieviä muotoja ovat seksistä puhuminen, suuteleminen, syleily, seksuaaliset viittaukset ja symbolit. Vahvempia muotoja ovat esileikin, yhdynnän tai masturbaation erittäin yksityiskohtainen kuvaus. Pornografisessa kuvauksessa seksuaalinen sisältö on hallitsevaa, ja siinä seksi esitetään esimerkiksi yksityiskohtaisesti tai pitkiteytsti ja läheltä kuvattuna (hard core).

Seksuaalinen sisältö kuvaohjelmassa voi jäädä lapselta ymmärtämättä tai hämmentää ja siten kuormittaa lapsen psyykeä ja aiheuttaa pitkäaikaisia stressireaktioita. Pienille lapsille seksikuvaukset voivat olla ahdistavia, sillä he saattavat ymmärtää seksin kielteiseksi, jopa väkivaltaiseksi toiminnaksi.

Luonnollinen alastomuus (esim. saunominen, nudismi) ei ole haitallista lapsen kehitykselle, ellei hahmoihin tai tilanteisiin liity pornografisia tai muita hämmennystä tai ahdistusta lisääviä piirteitä (esim. seksuaalista koskettelua). Alastomuus ei myöskään ole ikäraja-peruste.

[Tutustu myös: Seksuaalisuuden portaat \(Väestöliitto\)](#)